

Το πρωτοτραγούδησε (25 Μαρτίου 1849) με τη χορωδία του, στο Δημοτικό Κατάστημα Αργοστολίου

Γεώργιος Σολωμός

Γεννήθηκε στο Αργοστόλι το 1823 και πέθανε το 1903. Αποφοίτησε από το Λύκειο του Αργοστολίου

Σχημάτισε ανδρική και γυναικεία χορωδία με την οποία και συμμετείχε στις πολιτικές και θρησκευτικές

Ο Γεώργιος Πυλαρινός στο κείμενό του για τον Γεώργιο Σολωμό γράφει εγκωμιαστικά λόγια για την τέχνη του μεγάλου ιεροψάλτη, για την υπέροχη φωνή του και την μελωδικότητα που τον κυριαρχούσε. Το άσμα αυτού ως έμπνευσις και ως εκτέλεσις, ελάλει εις τα ψυχάς των ακροατών δια της γλώσσης, δι' ης δεσπόζει της συναισθηματικής ημών ζωής η αληθής τέχνη. Διερμήνευε κατ' απαράμμιλον τρόπον, τρόπον, ου την δύναμιν και την επιβολήν μόνον οι ακούσαντες είναι σε θέσιν να γνωρίζουν και να αισθάνωνται, τας υψηλάς των εκκλησιαστικών ασμάτων εννοίας, αισθητοποιούντων τα συνταράσσοντα πάθη, διαχεόντων την χαράν, εμβαλλόντων εις τα μύχια της καρδίας την θρηνούσαν οδύνην, μεταδιδόντων την φιλοσοφούσαν σκέψιν, ζωγραφιζόντων τας εξελισσομένας εικόνας μεταπασών των λεπτών αυτών αποχρώσεων δια μέσου των λαλούντων ρυθμών και των ήχων. Εις τούτο δε ωφείλετο η ακατανίκητος έλξις, ην εξήσκει επί πάντων ο Κεφαλλην ψάλτης. Ήρκει ν' ακουσθή, ότι θα ψάλη ο Σολωμός δια να πληρωθή ασφυκτικώς ο ναός. Εις τας πανηγύρεις η παρουσία του προσέδιδεν επισημότητα και χάριν. Αι ακολουθίαι της Μεγάλης Εβδομάδος, και ίδια η της Μεγάλης Πέμπτης, αι οποίαι παρείχον εις την φιλόμουσον του Αργοστολίου κοινωνίαν την ευκαιρίαν ν' απολαύουν του λατρευτού μελωδού, θα μείνουν αλησμόνητοι .

Επίσης ο Γεώργιος Πυλαρινός αναφέρει εκτενώς μελοποιημένα έργα , ιδίως

εκκλησιαστικούς ύμνους του Γεωργίου Σολωμού, καθώς και την πληροφορία πως ο σπουδαίος ιεροψάλτης και μελοποιός μετέφερεν εκ της ευρωπαϊκής εις την εκκλησιαστικήν μουσικήν τους εις τετράφωνον μελοποιηθέντες ύμνους της θείας λειτουργίας υπό του Ρανδχάρτιγγερ .

Για τον σπουδαίο αυτόν καλλιτέχνη, που πρόσφερε πολλά στην κεφαλληνιακή εκκλησιαστική μουσική παράδοση ακολουθεί σε αναδημοσίευση μεταφρασμένο από τα γαλλικά το κείμενο του Θεόδωρου Βελλιανίτη που αφορά στον Γεώργιο Σολωμό. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στη γαλλική εφημερίδα των Αθηνών *Mellager d' Atnes* (Αγγελιοφόρος των Αθηνών) 5-5-1928. Η γλαφυρότητα του άγνωστου έως σήμερα κειμένου και οι πληροφορίες που ήταν νωπές τότε για τον Γεώργιο Σολωμό, δείχνουν την αξία αυτού του μεγάλου και ταπεινού καλλιτέχνη.

Το όνομα του Διονυσίου Σολωμού, του ποιητή του «Ύμνου προς την Ελευθερία» είναι γνωστό σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Δεν υπάρχουν ελληνικά χείλη που να μην τραγούδησαν «Απ' τα κόκκαλα βγαλμένα των Ελλήνων τα ιερά» ή τη «Φαρμακωμένη». Ο Σολωμός υπήρξε ο δημιουργός της μοντέρνας ποίησής μας. Εν τούτοις στην ιστορία της τέχνης των Ιονίων Νήσων συναντάμε έναν άλλο Σολωμό. Είναι αυτός ο οποίος, παρ' όλο που δεν γνώρισε την δόξα του συνωνύμου μεγάλου ποιητή, γνώρισε εν τούτοις κι αυτός τη δημοσιότητα και φήμη σ' ολόκληρα τα Επτάνησα.

Ο Γεώργιος Σολωμός ήταν μουσικός, καλλιέργησε κυρίως την εκκλησιαστική μουσική και υπήρξε ένας από τους μεταρρυθμιστές της. Συνέθεσε επίσης πατριωτικά άσματα καθώς επίσης και ηρωικά τραγούδια γεμάτα με φωτιά που ο λαός τα πολυτραγούδησε. Υπήρξε ταυτόχρονα ένας από τους πιο γνήσιους Κεφαλονίτικους τύπους. Παρόλο που δεν μπόρεσε να διακριθεί μέσα από το πλήθος των χιλιάδων καλλιτεχνών, περιορίστηκε στον ταπεινό ρόλο του καλλιτέχνη του οποίου το έργο επισκιάστηκε από τα χρόνια.

Ο Γεώργιος Σολωμός γεννήθηκε στο Αργοστόλι, όπου πέθανε το 1903 σε ηλικία 77 ετών. Απ' όταν τελείωσε τις σπουδές του στο Λύκειο αφοσιώθηκε ενστικτωδώς στη μουσική. Τα Επτάνησα αποτελούσαν τον περασμένο αιώνα την κατ' εξοχήν μουσική περιοχή της Ανατολής. Με την εμφάνιση της όπερας απέκτησαν λυρικές σκηνές, κάτι το οποίο ανέπτυξε το μουσικό αίσθημα του πληθυσμού τους. Τα Ιόνια Νησιά έδωσαν αυτή την εποχή διακεκριμένους μουσικοσυνθέτες και οι μουσικές εταιρείες λάνσαραν μουσικούς όχι μόνο

στην Ελλάδα αλλά και σ' ολόκληρη την Οθωμανική Αυτοκρατορία, καθώς επίσης και στην Ιταλία. Οι μαέστροι και οι μουσικοί εκτελεστές ήταν Επτανήσιοι.

Ένας απ' αυτούς υπήρξε και ο Σολωμός. Η φύση τον προίκισε γενναιόδωρα μ' ένα βαθύ καλλιτεχνικό αίσθημα και με μια πραγματικά μαγευτική φωνή. Το τραγούδι του, τόσο στην έμπνευση του όσο και στην εκτέλεσή του, μιλούσε στην ψυχή των ακροατών του, μ' αυτή τη γλώσσα που η αληθινή τέχνη χρησιμοποιεί για να κυριαρχήσει στα αισθήματά μας.

Υπήρξε κυρίως ένας θαυμάσιος ερμηνευτής της εκκλησιαστικής ποίησης. Η μελωδία του εξέφραζε τις πιο υψηλές έννοιες των εκκλησιαστικών ύμνων, πρόσφερε στις αισθήσεις συνταρακτικά πάθη, σκόρπιζε τη χαρά, διαπερνούσε στο βάθος της ψυχής τον πόνο που θρηγούσε, μετάδιδε τη σκέψη που βυθίζεται στις φιλοσοφικές θεωρίες, καλλιέργησε τις εικόνες δια μέσω των ρυθμικών ήχων. Σ' αυτή τη βαθύτερη αντίληψη, σ' αυτή τη θαυμάσια έκφραση αναπτύχθηκε μια ακατανίκητη κλίση την οποία καλλιέργησαν οι Κερκυραίοι ψαλμωδοί και την οποία περιέβαλε η δημοτικότητα. Η φήμη του ήταν τόσο μεγάλη, που όταν γινόταν γνωστό ότι θα έψαλλε σε μια εκκλησία του Αργοστολίου, το πλήθος συνέρρεε από την αυγή. Η παρουσία του στις εκκλησιαστικές τελετές, τους έδινε μια επισημότητα και μια χάρη ξεχωριστή.

Για πολλά έτη υπήρξε ο γνωστότερος καλλιτέχνης της Κεφαλονιάς. Η φήμη του διαδόθηκε και στα Επτά Νησιά και σε τέτοιο βαθμό που σε κάποιες θρησκευτικές γιορτές οι θαυμαστές του- περισσότεροι από τους πιστούς- ερχόντουσαν στην Κεφαλονιά μόνο και μόνο για να ακούσουν το τραγούδι του. Ένας Γερμανός ταξιδιώτης, που τον άκουσε να τραγουδά κατά τη διάρκεια μιας τελετής, εντυπωσιάστηκε βαθύτατα από την πρωτοτυπία της μουσικής του και της μαγείας της φωνής του. Αφιέρωσε πολλές σελίδες από τις ταξιδιωτικές του εντυπώσεις σ' αυτόν τον ταπεινό ψαλμωδό. Όσον αφορά εμένα παρά τα χρόνια που πέρασαν από τότε, διατήρησα ζωντανή την ανάμνηση μια εκκλησιαστικής ακολουθίας της Μεγάλης Παρασκευής όπου μου δόθηκε η ευκαιρία ν' ακούσω τον Σολωμό. Στ' αυτιά μου ηχούν ακόμα ουράνιες μελωδίες, όπως : «Λαέ μου, έτσι μίλησε ο Κύριος στους Ιουδαίους», «Οι νομοθέτες του Ισραήλ, Ιουδαίοι και Φαρισαίοι», «Η γη έτρεμε από φρίκη» και ιδιαίτερα το «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γη κρεμάσας...». Την στιγμή που ο ιερέας, κουβαλώντας τον Εσταυρωμένο, έβγαινε από την Ωραία Πύλη του Εικονοστασίου, η εμπνευσμένη φωνή του ψαλμωδού ανέβηκε μέσα σε μια σιγή θανάτου. όλο το πλήθος γινόταν ένα: άφατη συγκίνηση αιωρούταν στα χείλη του Σολωμού. Τόσο πολύ παθιασμένη ήταν η απόδοση του ψαλμού του, τόσο μεγάλος ήταν ο πλούτος των χρωμάτων στη φωνή του.

Ο Γεώργιος Σολωμός ήταν ένας επαναστατικός καλλιτέχνης που όμως δεν έγινε σκλάβος

των κανόνων της σύγχρονης μουσικής. Άφηγε να κυριαρχούν η δημιουργική φαντασία του και η προσωπική του έμπνευση. Όμως δεν υπήρξε απλά ένας μεταρρυθμιστής- ψαλμωδός. Αποδεικνύοντας ότι οι τέχνες οφείλουν ν' ακολουθούν τις ιδεολογικές αλλαγές, δούλεψε για να προσαρμόσει τη μουσική στις νέες ιδέες του, και γι αυτό τα έργα του έγιναν διάσημα.

Τον καιρό που τα Επτάνησα διεκδικούσαν την Ένωσή τους με τη Μητέρα – Πατρίδα, ο Σολωμός, πολύ νέος ακόμα, με πατριωτική θέρμη, έγινε ο ενθουσιώδης εκφραστής του εθνικού αυτού αγώνα. Δημιούργησε θαυμάσιες θρησκευτικές μελωδίες που συνόδευσαν τους ψαλμούς του Νικόλαου Τζανή- Μεταξά, του Πέτρου Σκαρλάτου, του Γεώργιου Λαμπίρη και τους δικούς του. Επίσης οι θρησκευτικοί αυτοί ύμνοι διαδόθηκαν από την Κεφαλονιά σ' ολόκληρα τα Επτάνησα. Ακούγονταν στη «Calla Lourga» της Κέρκυρας και στους δρόμους της Ζακύνθου.

Ένα απ' αυτά τα πατριωτικά τραγούδια που τραγουδήθηκαν για πολύ καιρό μετά την προσάρτηση, μου έρχεται στο νου και στα στεγνά μου χείλη. Ήταν αφιερωμένο στην ελληνική σημαία. Σήμερα έχει ξεχαστεί εντελώς. Στα σχολεία τα παιδιά δεν τραγουδούν όπως άλλοτε.

«Σε μεγάλε Σταυρέ προσκυνούσιν

Οι Πιστοί των Ελλήνων λαού,

Σε σημαία λαμπρά χαιρετούσι

Της Ελλάδος τα όρη κ' η γη.

Σε ουράνια κόρη υμνούσι

Των Ελλήνων οι θείοι χοροί,

Μειδιάς κ' οι λειμώνες ανθούσι

Προστατεύεις κ' η γη ευφορεί»

Αυτοί οι στίχοι, δεν προσθέτουν τίποτε το εξαιρετικό στην ιδέα της τέχνης. Μα όταν ψάλλονταν από το Σολωμό- λέει ο Γερμανός τουρίστας όλων τα μάτια πλημμύριζαν δάκρυα. Έπειτα όταν στις 25 Μαρτίου 1861, επέτειος της ανακήρυξης της Εθνικής Ανεξαρτησίας τελέστηκε στο Αργοστόλι επιμνημόσυνη λειτουργία στη μνήμη των θυμάτων των πρώτων εξεγέρσεων για την ένταξη των Ιονίων Νήσων στην Ελλάδα, στην εκκλησία ακούστηκε από τον Γεώργιο Σολωμό ο παρακάτω ψαλμός «Ο Ευαγγελισμός» μελοποιημένος από τον Νικόλαο Τζανή –Μεταξά.

Ξημερώνει αυγή των θυμάτων,

Αυγή δόξης, αυγή λευτεριάς,

και τους τάφους των πρώτων θυμάτων

Στεφανώνει μ' ακτίνας χρυσάς.

Από την εκκλησία του Αργοστολίου, το πατριωτικό αυτό άσμα διαδόθηκε σε όλη την πόλη και σε ολόκληρα τα Επτάνησα. Τα έργα του Σολωμού κατέχουν μια ξεχωριστή θέση στην ιστορία του αγώνα για την Ένωση των Ιονίων Νήσων με την Ελλάδα, αγώνα που κράτησε πολλά χρόνια.

Δεν λησμονούν στην Κεφαλονιά το μουσικοσυνθέτη που χάρισε τόση συγκίνηση στους Επτανησίους. Στις εκκλησιές τους ακούγονται ακόμα τα παθητικά του «αντίφωνα». Και στα καντούνια της Κέρκυρας, του Τζάντε, της Κεφαλονιάς οι φωνές των κανταδόρων ζωντανεύουν κάποτε τα όμορφα τραγούδια αγάπης από τη νιότη του Σολωμού .»

Πληροφορίες για τον Νικόλαο Τζανή Μεταξά και τη μουσική του άσματος βλ. στο Δίτομο έργο που εκδόθηκε από το ΤΕΙ Ιονίων Νήσων με τίτλο Λόγια Κεφαλληνιακή Μούσα, έργα Κεφαλλήνων συνθετών 19ου και 20ου αιώνα. Συγγραφείς του δίτομου έργου είναι οι : Γεράσιμος Γαλανός και Λαμπρογιάννης Πεφάνης.

Γεράσιμος Σ. Γαλανός

Εστάλη στην ΟΔΥΣΣΕΙΑ,21/3/2019, #ODYSSEIAÂ